

Життя людей — їхні справжні життя, на відміну від просто фізичного існування — починаються в різний час. Справжнє життя Теда Бомонта, малого хлопця, котрий народився й ріс у кварталі Ріджвей містечка Бергенфілд у Нью-Джерсі, розпочалося у 1960 році. Дві речі трапилися з ним того року. Перша сформувала його життя; друга його майже докінчила. Того року Теду Бомонту було одинадцять.

У січні він подав своє оповідання на літературний конкурс, спонсорований журналом «Американський тін». У червні він отримав листа від редакції журналу, де повідомлялося, що його нагороджено Почесним дипломом конкурсу в категорії художня література. Далі в листі писалося, що журі присудило б йому Другу премію, якби його заявка не викривала того факту, що йому ще два роки до того, щоби стати повноцінним «американським тінейджером»¹. Проте, писали з редакції, його оповідання «Поза домом Марті» — це надзвичайно зрілий твір, і автор заслуговує на шанування.

За два тижні від «Американського тіна» прислали і той Почесний диплом. Він прийшов рекомендованим поштовим відправленням, застрахованим. Його ім'я на дипломі було надруковано такими покручено-давньоанглійськими літерами, що Тед заледве зміг їх прочитати, і золота печатка внизу, рельєфний логотип «Американського тіна» — силуети коротко стриженого хлопця і дівчини з «кінським хвостиком» трясуться в джиттербагу².

¹ Формально тінейджером (teenager) вважається людина ніком 13—19 років. — Тут і далі примітки перекладача.

² Jitterbug («п'яна трясучка») — народжений у 1920-х роках у середовищі афроамериканців свінг-танок. Поступово став одним з найпопулярніших у світі індивідуальних парних конкурсних танців.

Мати ухопила в обійми Теда — такого тихого, щирого хлопчика, котрий, здавалося, ніколи не зважав на речі і часто перечіпався об власні великі ступні — і вкрила його поцілунками.

Тедового батька це не вразило.

— Якщо воно аж таке збіса добре, чого йому не дали хоч якихось грошей? — пробурчав він з глибин свого м'якого крісла.

— Гленс...

— Та не звертай уваги. Мо', той там Ернест Гемінгвей колись виставить мені пиво, коли ти його переплюнеш.

Мати на це нічого не сказала... але той лист, а слідом за ним і диплом вона взяла в рамки, куплені зі своїх грошей «на шпильки-булавки», і повісила в кімнаті сина над його ліжком. Коли приходили родичі або якісь інші гості, вона заводила їх туди, щоби на власні очі побачили. Тед, проказувала вона своїй компанії, одного дня стане великим письменником. Вона завжди відчувала, що він приречений долею на велич — і ось це перший тому доказ. Тед від такого почувався засоромленим, проте він надто любив свою матір, щоби їй це сказати.

Хай хоч яким він був сором'язливим, але вирішив, що в словах матері є щонайменше деяка слушність. Тед не знав, є в ньому чи нема того, що потрібно, щоби стати великим письменником, але вирішив стати бодай якимсь письменником, не мало значення, яким саме. Чому ні? Йому ця справа добре вдавалася. Що важливіше, він перся від цієї справи. Коли приходили правильні слова, його страшенно перло. І не завжди існуватиме можливість відмовляти йому в грошах з формальних причин. Він не лишатиметься довіку одинадцятирічним.

Друга важлива річ 1960-го року сталася з ним у серпні. Це тоді в нього розпочалися напади головного болю.

Спочатку вони були слабкими, але на початку вересня, коли відновилися заняття в школі, помірний, неявний біль у скронях і під лобом розрісся до монструозних, жахливо нестерпних марафонів. Коли цей біль тримав його в своїх лещатах, він не міг нічого робити, крім як лежати у своїй затемненій кімнаті, чекаючи смерті. Під кінець вересня він дійсно сподівався, що *таки* помре. А на середину жовтня біль прогресував до тієї межі, де хлопчик почав боятися, що смерті не буде.

Наближення цього жахливого болю зазвичай позначалося певними примарними звуками, які міг чути лише він — ці звуки були схожими на віддалене цвірінькання тисячі якихось дрібних пташок. Інколи він собі уявляв, що майже бачить цих пташок, які, на його думку, були горобцями, що десятками обсіли телефонні дроти і дахи, як то вони роблять навесні та восени.

Мати повела його на обстеження до лікаря Стюарта.

Лікар Стюарт позазирав йому в очі офтальмоскопом і похитав головою. Потім, щільно затуливши штори і вимкнувши верхнє світло, він наказав Теду дивитися на білу ділянку стіни оглядового кабінету. Тед дивився, а лікар, скориставшись ліхтариком, почав прудко блимати на ній яскравими колами світла.

— Почуваєшся якось химерно від цього, синку?

Тед похитав головою.

— Ти не відчуваєш запаморочення? Як ото ніби мусиш зомліти?

Тед похитав головою знову.

— Ти відчуваєш якийсь запах? Як ніби гнилих фруктів чи паленого шмаття?

— Ні.

— А як щодо твоїх пташок? Ти їх чув, поки дивився на блимання світла?

— Ні, — відказав Тед, спантеличений.

— Це нерви, — промовив пізніше його батько, коли Теда було відправлено з кабінету до почекальні. — Цей клятий хлопець — суцільний клубок нервів.

— Я думаю, це мігрень, — сказав їм лікар Стюарт. — Незвичайна для такого юного організму, проте не геть нечувана річ. І він здається дуже... вразливим.

— Він такий, — сказала Шейла Бомонт не без певної похвальби.

— Ну, колись має настати якесь покращення, а поки що, в його одинадцять, боюся, йому доведеться це просто перетерпіти.

— Еге, і нам разом з ним, — сказав Глен Бомонт.

Але то не були нерви, і то не була мігрень, і воно не минулося.

За чотири дні до Гелловіну Шейла Бомонт почула, як один з хлопчаків, разом з якими Тед щоранку чекав на шкільний автобус, почав репетувати. Вона визирнула крізь кухонне вікно і побачила, що її син упав на заїзді і тіпається у корчах. Поряд лежав ланч-бокс, фрукти і сендвічі з якого розсипалися по асфальту. Вона вибігла надвір, розполошивши від Теда інших дітей, а потім просто стояла над ним безпомічна, боячись його торкнутись.

Якби великий жовтий автобус з містером Рідом за кермом під'їхав трохи пізніше, Тед міг би померти просто там, навпроти свого дому. Але містер Рід колись служив медиком у Кореї¹. Він устиг відхилити назад голову хлопчика, відкрити йому дихальний шлях, перш ніж Тед задихнувся, вдавившись власним язиком. Швидка відвезла його у Бергенфілдський окружний шпиталь: так трапилося, що коли хлопчика вкотили до відділення екстреної допомоги, там

¹ Ідеться про війну 1950—1953 років між комуністичною КНДР і Республікою Корея: бойові дії вели здебільшого війська КНР і СРСР проти контингенту ООН, який переважно складався з американських військ.

якраз лікар на ім'я Г'ю Прічард і його приятель пили каву, вихваляючись один перед одним каверзними подачами в гольфі. І так трапилося, що Г'ю Прічард якраз був найкращим неврологом у штаті Нью-Джерсі.

Лікар Прічард наказав зробити рентген і переглянув знімки. Він показав їх Бомонтам, попрохавши особливо уважно придивитися до одної неясної тіні, яку окреслив жовтим восковим олівцем.

— Оце, — спитав він. — Що це таке?

— Звідки нам у біса знати? — перепитав його Глен Бомонт. — Ви ж тут чортів лікар.

— Саме так, — сухо погодився Прічард.

— Дружина каже, він начебто скидався мов той причинний, — сказав Глен.

Лікар Прічард відповів:

— Якщо ви маєте на увазі, що в нього стався судомний напад, так, стався. Якщо ви маєте на увазі, що в нього стався *епілептичний* напад, я цілком впевнений, що це не так. Такий серйозний напад, як той, що стався з вашим сином, безсумнівно мусив бути *grand mal*¹, а Тед не виявив абсолютно жодної реакції на світловий тест Літтона². Фактично, якби в Теда була епілепсія *grand mal*, вам не потрібен був би доктор, щоби вказати на цей факт. Він смикався б у ватусі³ на килимі у вашій вітальні кожного разу, коли вирішила б перемінитися картинка на екрані телевізора.

— Що ж це тоді таке? — боязко запитала Шейла.

Прічард знову обернувся до встановленого перед негатоскопом знімка.

¹ Grand mal — генералізований тоніко-клонічний судомний напад.

² Charles Vincent Litton — інженер-винахідник, піонер електроніки, один із співзасновників Кремнієвої долини в Каліфорнії.

³ Watusi — популярний на початку 1960-х років сольний танець з рухами, запозиченими з африканських танців у фільмі «Копальні царя Соломона» та його сиквелу «Watusi».

— Що це? — відгукнувся він і знову тицьнув у окреслене місце. — Раптові напади головного болю вкупі з будь-якою відсутністю попередніх судом підказують мені, що у вашого сина може бути пухлина в мозку, ймовірно поки ще невелика і, сподіваюся, доброякісна.

Глен Бомонт скам'яніло тупився у лікаря, тим часом як його дружина стояла поряд і ридала собі у носовичок. Ридала вона без жодного звуку. Такі мовчазні ридання були результатом багатьох років подружніх тренувань. Гленові кулаки діяли швидко й болюче, але майже ніколи не залишали слідів, і після дванадцяти років мовчазної туги вона, мабуть, не змогла б заплакати вголос, навіть якби схотіла.

— Чи все це означає, що ви хочете вирізати йому мозок? — запитав Глен зі своїми звичайними тактом і делікатністю.

— Я би не висловився таким чином, містере Бомонте, але вважаю, що діагностична хірургія тут необхідна, так. А сам подумав: «Якщо дійсно існує Бог і якщо Він дійсно створив нас за Його Власними образом та подобою, мені гидко думати, чому так багато клятих чоловіків, як ось цей, тиняються у цім світі, тримаючи долі стількох багатьох інших людей у своїх руках».

Глен тримав мовчанку кілька довгих митей, похиливши голову, наморщивши лоба в роздумах. Зрештою він підвів голову і поставив те запитання, яке турбувало його найбільше:

— Скажіть мені правду, доку — скіки все це буде коштувати?

Операційна медсестра-асистентка побачила це першою.

Її скрик пролунав пронизливо і шокуєче в операційній, де єдиними звуками протягом останніх п'ятнадцяти хвилин були неголосні команди лікаря Прічарда, шипіння

громіздкої машинерії життєзабезпечення та короткі, високі завивання пилки Джилі¹.

Вона поточилася назад, вдарилася об столик на коліщатках, на якому було акуратно розкладено майже дві дюжини інструментів, і перекинула його. Той упав на кахляну підлогу з лунким брязком, слідом за яким прозвучала серія дрібнішого бренькоту.

— Гіларі! — скрикнула старша операційна сестра. Голос її був сповнений потрясінням і здивуванням. Вона настільки забулася, що навіть ступила пів кроку вслід за жінкою, яка втікала геть у лопотючому зеленому халаті.

Лікар Албертсон, який асистував Прічарду, різко вдавив взутою в капець ногою старшу медсестру по литці:

— Пам'ятайте, де ви зараз перебуваєте, будь ласка.

— Так, лікарю.

Вона відразу ж розвернулася назад, навіть не глянувши в бік дверей операційної, коли ті, розчохнувшись, грюкнули і Гіларі полишила сцену ліворуч, не перестаючи верещати, неначе пожежна машина без гальм².

— Покладіть інструменти до стерилізатора, — сказав Албертсон. — Зараз же. Шнель-шнель.

— Так, лікарю.

Вона почала збирати інструменти, важко дихаючи, явно розхвильована, але опанувавши себе.

Здавалося, лікар Прічард нічого цього не помітив. Він із захопленою уважністю зазірав у вирізане в черепі Теда Бомонта віконце.

— Неймовірно, — бурмотів Прічард. — Просто неймовірно. Це дійсно унікальний випадок. Якби я не побачив цього на власні очі...

¹ Gigli saw — ручна дротяна хірургічна пилка.

² Піти зі сцени ліворуч — ідіома театрального походження, яка означає, що персонаж/особа зникає назовсім, не беручи участі в наступних подіях.